

Advies over de natuurtoets m.b.t. de inplanting van vijf windturbines op de site van Water-link te Rumst

Adviesnummer:	<u>INBO.A.3188</u>
Datum advisering:	21 oktober 2014
Auteur(s):	Joris Everaert
Contact:	Lon Lommaert(lon.lommaert@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	ANB-INBO-BEL-2014-51
Geadresseerden:	Agentschap voor Natuur en Bos Provinciale dienst Antwerpen T.a.v. Karolien Van Kerckhove Lange Kievitstraat 111-113 bus 63 2018 Antwerpen karolien.vankerckhove@lne.vlaanderen.be
Cc:	Agentschap voor Natuur en Bos Carl De Schepper (carl.deschepper@lne.vlaanderen.be)

Aanleiding

Voor de geplande plaatsing van vijf windturbines op de site van Water-link in Rumst, werd een natuurtoets opgemaakt (Antea Belgium, 2014).

Vraag

Zijn de mogelijke effecten van de windturbines voldoende grondig en correct beoordeeld in de natuurtoets en zijn er nog onderzoeksnoden?

Toelichting

1 Opmerkingen bij het hoofdstuk 'beschrijving van de natuurwaarden'

De relevante beschikbare gegevens over vogels en vleermuizen zijn in de natuurtoets op voldoende wijze verwerkt.

Omwille van de aanwezigheid van een belangrijke meeuwenlaapplaats op het spaarbekken AWW Eeckhoven, zijn tijdens de winterperiode 2013-2014 ook 7 gerichte tellingen uitgevoerd. Het aantal tellingen is lager dan de 12 tellingen die het INBO aanbeveelt voor slaaptrek (Everaert *et al.*, 2011), maar in combinatie met de beschikbare gegevens van eerdere jaren en met de INBO risicoatlas, vormen ze voldoende basis om de mogelijke effecten op de meeuwen in te schatten.

Voor de plaatselijke vliegbewegingen van eenden werden geen gerichte tellingen uitgevoerd. Hierdoor zijn er onzekerheden m.b.t. parameters zoals het aantal vliegbewegingen, de vlieghoogte en de soortensamenstelling. Op basis van de aannames in de natuurtoets kunnen mogelijke effecten op de populatie wel ingeschat worden. Tellingen gedurende de avond en de nacht (bv. met nachtkijker en/of radar) zouden aannames kunnen toetsen aan de werkelijkheid.

In de natuurtoets kan in het deel 'beschermingsstatus van gebieden' best nog vermeld worden dat het projectgebied zich situeert binnen het 'Mechels rivierengebied', een gebied van 2263 ha dat als 'Important Bird Area' is opgenomen in de IBA inventaris (Heath & Evans, 2000). Deze inventaris werd in opdracht van het Directoraat-Generaal Milieu van de Europese Unie opgemaakt om de gebieden te identificeren die van groot belang zijn voor het behoud van de vogelstand in de Europese Gemeenschap. In de inventaris is aangegeven dat in het gebied regelmatig meer dan 1% van de totale biogeografische (NW-Europese) populatie van tafeleend aanwezig is (Heath & Evans, 2000). In meer recente jaren zijn die aantallen niet meer gehaald, maar dit is nu wel het geval voor krakeend (zie Bijlage 1). De IBA criteria (waarvan het 1% criterium de belangrijkste is) zijn ontwikkeld om als leidraad gebruikt te worden voor de selectie van gebieden die krachtens de Vogelrichtlijn als Speciale Beschermingszone dienen aangewezen te worden.

2 Opmerkingen bij het hoofdstuk 'effecten van de windturbines'

2.1 Verstoring in het leefgebied van vogels

De mogelijke verstoring van watervogels op het spaarbekken is in de natuurtoets correct berekend. Voor de evaluatie van potentiële negatieve effecten op lokaal populatieniveau (betekenis van lokale populatie, zie deel 2.2 in dit advies) is echter een meer uitgebreide analyse van de draagkracht van dit niveau aangeraden (Everaert & Peymen, 2013). Bij dergelijke analyse wordt best rekening gehouden met o.a. de uitwijkmogelijkheden naar andere gebieden en bestaande verstoring.

2.2 Mortaliteit bij vogels

Het is aangeraden om in de natuurtoets nog een aanvulling en correctie te maken in de berekening en evaluatie van de potentiële negatieve impact op de lokale populatie eenden en meeuwen. Onderstaande punten zijn hierbij belangrijk.

- Voor eenden is het aangewezen om het berekend aantal mogelijke slachtoffers nog kwantitatief te vergelijken met de bestaande sterfte in de lokale populatie. Met 'lokale populatie' bedoelen we de populatie eenden in een ecologisch aaneengesloten gebied tijdens de winter. Het gaat dan om de verschillende waterplassen en waterlopen waartussen tijdens de winterperiode regelmatig uitwisseling is. In dit dossier zal het, op basis van de beschikbare gegevens, een combinatie zijn van alle waterrijke gebieden in de 'Netevallei tussen Lier en Duffel' en het 'Mechels rivierengebied'¹. Volgens de watervogeltellingen in de periode 2000-2013 (Bijlage 1) zijn de belangrijkste eendensoorten in de lokale populatie de bergeend, smient, krakeend, wintertaling, wilde eend, pijlstaart, slobbeend, tafeleend en kuifeend. Het berekende aantal aanvaringslachtoffers in de natuurtoets (63 eenden per jaar) zal waarschijnlijk vooral betrekking hebben op die soorten. Er kan nog getracht worden om de procentuele soortensamenstelling in het berekende aantal slachtoffers te identificeren. Op die manier kan een mogelijk betekenisvol effect op de lokale populatie op kwantitatieve wijze berekend en geëvalueerd worden. Dergelijke berekening is aangewezen, gezien het belang van de lokale populatie op Vlaams en NW-Europees niveau (zie Bijlage 1).
- De berekening van de mogelijke effecten op de lokale meeuwenpopulatie is gebaseerd op de populatie van de slaapplaats op het AWW spaarbekken Eekhoven. Het is aangewezen om deze berekening te baseren op de meeuwenpopulatie in het geografisch gebied zoals aangegeven bij de eenden. Naast de slaapplaats op AWW Eekhoven betreft het de gekende slaapplaatsen op de zandputten van Walem, het Mechels Broek en het Blossodomein van Hofstade. Tussen deze slaapplaatsen is tijdens de winterperiode uitwisseling te verwachten. Op basis van de beschikbare gegevens (o.a. INBO risicoatlas) kan gesteld worden dat de totale 'lokale populatie' in de piek van de winterperiode maximaal ongeveer 20.000 meeuwen telt.
- In de natuurtoets zijn de mogelijke effecten van de geplande windturbines ook berekend op Vlaams niveau. Met de actueel beschikbare kennis is dat evenwel niet aan te raden, omdat de cumulatieve effecten met bestaande windparken niet eenduidig kunnen worden vastgesteld (Everaert & Peymen, 2013).

2.3 Effecten op vleermuizen

De effecten op vleermuizen worden in de natuurtoets op kwalitatieve wijze besproken. De geplande windturbines worden op minder dan 200 m van de Nete en van het waterbekken zelf geplaatst. In dergelijke risicozone zijn gerichte tellingen aanbevolen.

¹ Zoals gedefinieerd in de watervogeldatabase van het INBO.

3 Opmerkingen bij het hoofdstuk 'milderende/compenserende maatregelen'

Volgens de bespreking in de natuurtoets zijn er mogelijk betekenisvolle negatieve effecten op de lokale populatie eenden en meeuwen. Deze impact wordt zowel in een gemiddeld als in een worst-case scenario verwacht. Voor vleermuizen wordt een mogelijk matig negatieve impact verwacht voor hoogvliegende soorten.

Er is in het huidig voorstel van milderende maatregelen geen gedetailleerde kwantitatieve berekening gemaakt van het potentiële milderend effect door het periodiek stilleggen van windturbines. Daardoor kan niet gesteld worden dat de bijkomende sterfte in de populatie meeuwen en eenden t.g.v. de windturbines, onder de drempelwaarde van betekenisvolle effecten zal blijven.

Het is aangewezen om ook voor vleermuizen milderende maatregelen te voorzien. De onzekerheid over de negatieve effecten is immers groot, mede omwille van het gebrek aan gerichte tellingen. Voorbeelden van milderende maatregelen i.f.v. vleermuizen worden beschreven in Everaert & Peymen (2013) en Rodrigues *et al.* (2014).

Conclusie

Het is aangeraden om in de natuurtoets enkele aanvullingen en correcties te maken in de berekening en evaluatie van de potentieel betekenisvolle negatieve impact op de lokale populatie eenden en meeuwen.

De doeltreffendheid van de voorgestelde milderende maatregelen voor eenden en meeuwen is onvoldoende uitgewerkt.

Omdat de geplande windturbines in een risicozone liggen, zijn gerichte tellingen van vleermuizen en/of het uitwerken van milderende maatregelen aanbevolen.

Referenties

Antea Belgium (2014). Opmaak van een natuurtoets m.b.t. de inplanting van 5 windturbines op de site van Water-link te Rumst. Antea Belgium NV, 23 september 2014, V2.

Everaert J., Peymen J. & van Straaten D. (2011). Risico's voor vogels en vleermuizen bij geplande windturbines in Vlaanderen. Dynamisch beslissingsondersteunend instrument. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.R.2011.32. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), Brussel.

Everaert J. & Peymen J. (2013). Aanvullingen op het rapport "Risico's voor vogels en vleermuizen bij geplande windturbines in Vlaanderen (INBO.R.2011.32)". Aanzet voor een beoordelings- en significantiekader'. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.R.2013.44. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), Brussel.

Heath M.F. & Evans M.I., eds. (2000). Important Bird Areas in Europe: Priority sites for conservation. 1: Northern Europe. Cambridge, UK: BirdLife International (BirdLife Conservation Series No, 8). <http://www.birdlife.org/datazone/sitefactsheet.php?id=3589>

Rodrigues L., Bach L., Dubourg-Savage M-J., Karapandža B., Kovač D., Kervyn T., Dekker J., Kepel A., Bach P., Collins J., Harbusch C., Park K., Micevski B., Minderman J. (2014). Guidelines for consideration of bats in wind farm projects – revision 2014. EUROBATS Publication Series. UNEP_EUROBATS Secretariat, Bonn, Germany. Doc.EUROBATS.MoP7.13.Annex.Rev.1.

Bijlage 1: Resultaat van watervogeltellingen in het studiegebied in de periode 2000-2013, in vergelijking met de Vlaamse en internationale populatie in diezelfde periode (bron: INBO watervogeldatabase).

	Gemiddelde van wintermaxima voor de periode 2000-2013 in het ecologische verbonden Mechels rivierengebied en Netevallei Lier-Duffel	> 2% Vlaamse populatie	> 15% Vlaamse populatie	> 1% biogeografische populatie
bergeend	363	ja		
smient	598			
krakeend	1530	ja	ja	ja, alle jaren
wintertaling	1896	ja		
wilde Eend	3144	ja		
pijlstaart	605	ja	ja	ja, in 50 % van de jaren
slobeend	263	ja		
tafeleend	2619	ja	ja	niet meer sinds 2007
kuifeend	2135	ja	ja	
TOTAAL van bovenstaande soorten	13152			